

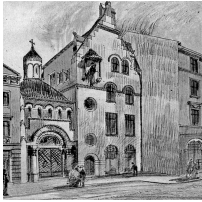
Ю. О. Бірюльов

Мончинський Францишек

МОНЧИНСЬКИЙ Францишек (Mańczynski Franciszek; 21. 09. 1874, м. Вадовіце, нині Малопольс. воєводства, Польща – 28. 06. 1947, Краків) – польський архітектор, реставратор, живописець. Навч. у Краків. худож.-пром. школі та АМ (1902–04), у Відні, Парижі. Екзамен на диплом архітектора склав екстерном у Львів. політехніці. Працював у Кракові, де спроектував і збудував Палац мистецтв (1898–1901), єзуїт. костел і монастир Найсвятішого Серця Ісуса Христа (1903–21), костел і монастир босих кармелітів (1905–30), костел св. Казимира (1934); спільно з Т. Стриєнським – Старий театр (1903–06, перебудова), Торг.-пром. палату (1904–06), спілчан. лікарню (1910). Брав участь у реставрації Маріац. костелу (1926–33). Низку проектів виконав для Львова і Львівщини. 1900 планував спорудити у Львові низку мурованих, з дерев'яними елементами вілл у закопан. стилі, але наразився на спротив міського буд. упр. 2-а премія конкурсу проектів костелу св. Ельжбети (1903, разом із Т. Стриєнським). Конкурсні проекти – львів. ратуші у стилі модернізов. бароко (1908), готелю «Краківський» і двох суміж. із ним житл. будинків, а також нового театру Скарбека (1911), нової ратуші у Дрогобичі (нині Львів. обл., 3-я премія, 1913; співавтор усіх нереалізов. проектів – Т. Стриєнський). 1908–13 під керівництвом М. реконструйовано і перебудовано Вірмен. церкву у Львові. У серед. частині храму в гол. наві 17 ст. на склепінні розташ. модерніст. дерев'яну стелю, встановлену за проектом М. (1912), з рядами масив. кесонів, оздоблених стилізов. арабесками і позолоченими сталактитами. Збірку своїх проектів і малюнків (зокрема конкурс. проект костелу св. Ельжбети нагородж. 1-ю премією на конкурсі в Парижі, проект вілли, зарисовки архіт. і скульптур. пам'яток різних країн) М. експонував у Львові навесні 1903. Брав участь 1909 у львів. Костел. виставці літург. промислу, 1910 на 1-й архіт. виставці у Львові показав рисунки заг. виду та розписів старої синагоги у Кам'янці Струмиловій (нині м. Кам'янка-Бузька Львів. обл.), плани кам'яниці на вул. Казимирівська (нині Городоцька) у Львові та проект нового входу до Вірмен. церкви з боку вул. Краківська. 1913–16 за спіл. проектом М. і В. Дидика споруджено у Львові єзуїт. костел св. Йосифа і блаженного Анджея Боболі, необароковий за арх-рою. 2-а премія конкурсу проектів нового львів. Палацу мистецтв (співавтор С. Желенський, 1920). Разом із модернізацією істор. стилів 1898–1920 використовував переважно стилістику сецесії. Звертався до сецесій. інтерпретації нар. мистецтва Гуцульщини і Татр. Як арх. критик і теоретик опублікував дослідж. «O bożnicy w Kamionce Strumiłowej pod Lwowem z w. XVII» //

«Sprawozdania Komisji do Badania Historii Sztuki w Polsce» (1900), «Ze starego Krakowa» (1908), «Kościół Najświętszej Marii Panny w Krakowie» (1938; усі – Краків). У краків. часописі «Architekt» надрукував ст. «Siedem lamp architektury» (1902–03; перекл. книги Дж. Рескіна), «Metody» (1903; перекл. частини книги Е. Віолле-ле-Дюка), «Najnowszy Lwów» (1908; докладно проаналізував сецесійні споруди Львова поч. 20 ст., особливо твори Т. Обмінського та І. Левинського). Автор живопис. архіт. пам'яток, проектів вітражів.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Мончинський Францишек / Ю. О. Бірюльов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-69473>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).